Kerstin Gunnarsson

En intervju av Sofia Lindgren

19 augusti 2008

Intervju 105

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Kerstin Gunnarsson, intervju från 2008 av Sofia Lindgren, Stockholm.

Nyckelord: användare, bibliotek, bibliotekarier, BTJ, BUMS, folkbibliotek, rationalisering, Staffanstorps bibliotek, utlåningssystem.

Abstract

This interview with Kerstin Gunnarsson was conducted at the public library in Staffanstorp on 19 August 2008. The main objectives of the interview was to illuminate the introduction of a computer based system in a library and the experiences from a librarian who worked with this process. Kerstin Gunnarsson studied Social Science at Lund University and had early on decided to become a librarian. In 1974 she began working at Staffanstorp Library where she was still working at the time for the interview. Staffanstorp was one of the first libraries to be computerised. Gunnarsson was active in the computerisation of the Staffantorp Library with the implementation of the system BUMS from the early start. Gunnarsson describes the experiences of this, the cooperation with BTJ as well as the later changes with different systems in the library during her working time. She also recounts her experiences how the users about the experiences of the work with BTJ and the different perspectives among the working units in this project, the technicians versus the librarians viewpoint.

Informant: Kerstin Gunnarsson
Intervjuare: Sofia Lindgren
Tid: 19 augusti 2008
Plats**:** Staffanstorps bibliotek

Sofia Lindgren: Idag är det den nittonde augusti 2008 och jag heter Sofia Lindgren. Och jag sitter med Kerstin Gunnarsson i Staffanstorps bibliotek. Kerstin var med vid datoriseringen av det här biblioteket under 70-talet. Vi ska prata lite om hur det kom sig att du började arbeta inom bibliotek och hur det var att vara med i den här datoriseringen med BUMS och cirkulationssystemet och vad som hände med biblioteket vid den tidpunkten. Och då börjar vi med att gå tillbaka lite först till när är du född, och uppvuxen? Och vad gjorde dina föräldrar?

Kerstin Gunnarsson: Jag är född 1945. Jag är uppvuxen i trakten utanför Hörby här i Skåne. Mina föräldrar var först lantbrukare och sadlade sen om och arbetade i bank, båda två.

Sofia Lindgren: Så de utbildade sig vidare?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var i jordbrukskassan som är nuvarande Föreningssparbanken och de hade internutbildning som man kunde gå.

Sofia Lindgren: Och du själv, du började läsa … Tog du realexamen eller?

Kerstin Gunnarsson: Jag tog realexamen, ja.

Sofia Lindgren: Vad hade du för inriktning?

Kerstin Gunnarsson: Ja realexamen, det hade ingen inriktning. Ja, det fanns de som gick handelsutbildning, men annars var alla ett och samma.

Sofia Lindgren: Och sen på gymnasietiden?

Kerstin Gunnarsson: Och sen läste jag till student på Hermods korrespondensinstitut. Eftersom jag behövdes hemma, min mamma hade börjat jobba också och mina syskon var fortfarande små.

Sofia Lindgren: Du var äldst?

Kerstin Gunnarsson: Jag var äldst, ja.

Sofia Lindgren: Vad läste du för nånting på den här korrespondenskursen?

Kerstin Gunnarsson: Jag läste allmänna linjens språkliga gren, hette det på den tiden.

Sofia Lindgren: Hur många år är det?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var, fyra år tog det mig. Annars var den väl tre år, om man gick ett vanligt gymnasium.

Sofia Lindgren: Vad hände sen, vad gjorde du efter det?

Kerstin Gunnarsson: Sen begav jag mig snabbt och glatt till Lund [skratt].

Sofia Lindgren: När syskonen hade vuxit upp?

Kerstin Gunnarsson: Ja, de var äldre då. Och sen hade min mamma, hon hade slutat jobba. Hon behövde inte jobba mer då. Bankkontoret gick bättre [skratt]. Så, jag åkte till Lund och så läste jag statskunskap, sociologi, ekonomisk historia och allmän rättsvetenskap.

Sofia Lindgren: Du valde olika kurser?

Kerstin Gunnarsson: Ja, valde de ämnena. Jag var redan från början inriktad på att bli bibliotekarie. Och man hade då, när jag hade tatt studenten 1965 så hade Malmö stadsbibliotek en dag för blivande bibliotekarier. Såna som hoppades bli bibliotekarier. Och då gav stadsbibliotekarien oss rådet att läsa just statskunskap. Han sa att: ”Ni kanske hamnar ute i nån liten kommun nånstans, och då är det bra och kunna kommunalkunskap så ni kan tampas med kommungubbarna där” [skratt].

Sofia Lindgren: Var det från den här dagen som du kom på att du kanske ville bli bibliotekarie?

Kerstin Gunnarsson: Nej, det hade jag kommit på innan.

Sofia Lindgren: Det var tidigt?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var tidigt. Det var nog under gymnasietiden.

Sofia Lindgren: Läste ni mycket hemma?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det gjorde vi nog, och sen var det så att biblioteket hyrde lokaler i mina föräldrars hus.

Sofia Lindgren: Jaha?

Kerstin Gunnarsson: [skratt] Så att jag hade egen bakdörr till biblioteket.

Sofia Lindgren: Du kunde komma och gå när du ville?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det kunde jag. Så att jag hade ju lite insyn i det hela.

Sofia Lindgren: Var det en bibliotekarie som kom dit?

Kerstin Gunnarsson: Ja det var inte en yrkesutbildad bibliotekarie, utan det fanns en kortare kurs man kunde gå för såna som hade hand om mindre bibliotek på landet.

Sofia Lindgren: Men när du då hade läst de här kurserna i Lund, läste du en biblioteks-påbyggnad efter det?

Kerstin Gunnarsson: Ja sen på den tiden, såg biblioteksutbildningen ut som så att man först skulle gå elev ett halvår på nåt större bibliotek och då fick man ansöka om det och försöka komma in, och det …

Sofia Lindgren: Hur såg den urvalsprocessen ut?

Kerstin Gunnarsson: Det vet jag inte faktiskt nu hur den såg ut. Det minns jag inte, om jag ens visste det. Jag blev väl så glad att jag blev utvald så att säga. Men det tog lite tid innan jag kom in på den, så att jag läste ett år en, vad hette det … förvaltningsteknisk kurs på gymnasienivå också, medan jag väntade. Sen arbetade jag då också på ett skolbibliotek på Rosengård i Malmö. Innan jag äntligen kom in på bibliotekarie-, på den här halvårs-elevutbildningen. Det var hösten 1971.

Sofia Lindgren: Var det i Borås, eller var det …?

Kerstin Gunnarsson: Nej! Det var i Malmö då.

Sofia Lindgren: Det var i Malmö?

Kerstin Gunnarsson: Så gick jag ett halvår som elev för Malmö stadsbibliotek. Vi var sex stycken då som var elever det året. Och det var väldigt lärorikt därför att vi fick gå runt på alla avdelningarna på Malmö stadsbibliotek. Sen när vi skulle gå på biblioteksskolan så var det just då man höll på att flytta den till Borås. Så att jag jobbade ett år innan jag började i Borås i januari 1973.

Sofia Lindgren: I Malmö då?

Kerstin Gunnarsson: Nej, i Borås.

Sofia Lindgren: Nej, du jobbade alltså i …

Kerstin Gunnarsson: Jag jobbade i Malmö, ja sen började jag skolan i Borås.

Sofia Lindgren: Okej.

Kerstin Gunnarsson: Och eftersom vi hade börjat på den gamla utbildningen så gick vi bara ett år, annars var den nya utbildningen tvåårig, men utan den här elevtjänstgöringen innan. Sen har de ändrat den igen.

Sofia Lindgren: Under den hära utbildningen då i Borås till exempel, det var 1973.

Kerstin Gunnarsson: Tre.

Sofia Lindgren: Pratade man nånting om datorisering och bibliotek då?

Kerstin Gunnarsson: Ja, lite grann pratade man om det. Men det fanns väl nästan inget bibliotek som … Inget folkbibliotek som var datoriserat fanns det ju. Men det fanns nog en början på, för forskningsbiblioteken kan jag tänka mig. Men…

Sofia Lindgren: Nej. Var det nånting som var närvarande ändå i undervisningen? Pratade man om framtiden på det sättet?

Kerstin Gunnarsson: Inte särskilt mycket vad jag minns. Därför det var just så få bibliotek som var datoriserade så det var, eller praktiskt taget inget, så det var ingenting som väntade oss precis efter utbildningen.

Sofia Lindgren: Och efter utbildningen då så hamnade du i … sökte du dig …?

Kerstin Gunnarsson: Sen kom jag tillbaka till Malmö stadsbibliotek, hade lite vikariat där. Men så såg jag det här, det var också ett vikariat här i Staffanstorp från början. Det var ledigt. Tänkte jag det skulle va roligt att prova på ett mindre bibliotek. Därför man blir mer mångsidig på ett mindre bibliotek. Och jag hade liksom fastnat på katalogavdelningen på Malmö stadsbibliotek, och eftersom när man en gång kommit dit och blivit godkänd där så tyckte personalavdelningen det var så bra att man hade nån att kunna sätta där [skratt]. Det var mycket noga då, de här katalogbibliotekarierna är alltid mycket noga med hur det ska se ut. Så jag hade blivit godkänd, men jag tyckte inte att det var så roligt och vara på katalogavdelningen, jag ville ut och träffa folk. Så därför sökte jag det här vikariatet i Staffanstorp, och då fick jag det också.

Sofia Lindgren: Och då är det 1974, -75?

Kerstin Gunnarsson: Det är 1975, ja.

Sofia Lindgren: Det var då som BUMS-implementeringen startade här också.

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var det ju, så att jag kom …

Sofia Lindgren: Ingick det i tjänsten när du sökte den? Stod det nånting om att det skulle innefatta datoriseringsverksamhet?

Kerstin Gunnarsson: Det minns jag faktiskt inte.

Sofia Lindgren: Jag tänkte Ifall det var nånting som du sökte dig till.

Kerstin Gunnarsson: Nej, det var inte nånting som jag sökte mig till, utan det var bara det, man kom in i det. Med det samma, så att säga.

Sofia Lindgren: Och du blev ansvarig för att leda arbetet här i Staffanstorp?

Kerstin Gunnarsson: Ja, jag var BUMS-ansvarig kan man säga. På den tiden var det inte så mycket man kunde göra själv på biblioteken, därför att det var centraldatorer så att säga, alltså en centraldator på kommunen som … eller rättare sagt, jag vet inte ens om vi hade nån. Så det man hade från början var dels att man registrerade utlån och återlämningar. Och sedan så hade man katalogen på en rullfilm, microfilm, som man läste i en sån apparat då där man kunde läsa den. Och …

Sofia Lindgren: Låntagarna kunde också läsa ur den här apparaten?

Kerstin Gunnarsson: Ja det kunde de göra, det kunde de. Men det var så att de här banden som man spelade in cirkulationstransaktionerna på, de skickades in till Bibliotekstjänst för att behandlas där. Och det var likadant med böckerna man registrerade, det

skickades också in till Bibliotekstjänst, sen fick man de här filmerna då. Dels en med det samlade beståndet och sen kom det nyförvärv successivt under året.

Sofia Lindgren: Hur ofta skickade man in såna här band då? Var det efter

Kerstin Gunnarsson: Ja, man skickade in såna band dagligen.

Sofia Lindgren: Så de uppdaterade kontinuerligt vad som hade lånats?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det gjorde de. Men det fanns inget sätt som vi kunde se att en bok var utlånad. Eftersom att det fanns inne på BTJ. Utan det fick man bara utgå ifrån omden inte fanns på hyllan [skratt].

Sofia Lindgren: Jag pratade med Gunilla Carlén tidigare, eller igår till och med. Och hon berättade att med nyförvärven så fortsatte de parallellt använda ett manuellt system jämte BUMS …

Kerstin Gunnarsson: Jaha?

Sofia Lindgren: För utlån. Att man hade ett lappsystem för säkerhet skull eller vad man ska säga. Var det nånting som ni också gjorde?

Kerstin Gunnarsson: Ja, vad vi hade lappar på, det var det som vi hade beställt. Expektanserna. Därför att det fanns ingen annanstans. Utan böckerna kom inte in och blev registrerade förrän de anlände hit. Det är klart det kunde ta lite tid innan de kom på det här, även om vi fick nyförvärvsband så tog det lite tid innan de kom dit, så att man hade lappar på de allra nyaste också. För att kunna se vilka som hade kommit nyligen.

Sofia Lindgren: Göran Rosman, han kom hit och arbetade gentemot bibliotekarier, från Bibliotekstjänst. För att förklara hur det skulle gå till, eller vad man ska säga.

Kerstin Gunnarsson: Ja.

Sofia Lindgren: Minns du något av hur ni la upp strategin eller nånting för hur man skulle genomföra arbetet med datoriseringen på biblioteket?

Kerstin Gunnarsson: Ja vad jag minns var att vi hade stängt medan vi satte på etiketter och registrerade vårt bestånd. Gick igenom det.

Sofia Lindgren: Hur lång tid tog det att gå igenom? Menar du att det var stängt under en längre period, eller var det på förmiddagar?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var inte en jättelång period men jag kommer inte ihåg hur länge det var. Ett par veckor kan jag tänkta mig att det var stängt.

Sofia Lindgren: Okej. Minns du nåt mer av själva implementeringen utav systemet, kring hur man pratade om det? Var det bibliotekschefen som var väldigt pådrivande för att det skulle komma in i bilden? Fick ni vara med och bestämma nånting, ni bibliotekarier, om hur arbetet kunde gå till?

Kerstin Gunnarsson: Alltså, det var bestämt när jag kom hit. Det var den förra bibliotekschefen som hade fattat beslutet. Sen när jag kom hit var det Bengt Axelsson som var bibliotekschef, han var visserligen bara vikarie till att börja med, den förra bibliotekschefen tog senare ett annat jobb. Men det var väl beslutat under hennes tid, så att beslutet fanns. Men Bengt Axelsson var själv mycket intresserad av det här med datorisering. Han spelade en aktiv roll på det sättet.

Sofia Lindgren: Hade du kommit i kontakt med datorer tidigare?

Kerstin Gunnarsson: Nej det kan jag inte precis säga att jag hade. Det var inte så vanligt då. Och man kom knappt i kontakt med datorer med BUMS heller [skratt]. Jag menar, det kan man inte säg. Det vi hade var dels de här dumma terminalerna som man kallar det, som man registrerade saker på.

Sofia Lindgren: Men ni hade terminaler nästan på plats?

Kerstin Gunnarsson: Ja, vi hade en slags terminaler, men vi kunde inte göra nånting med dem.

Sofia Lindgren: Ni fick inte. Utan det var Bibliotekstjänst som arbetade med dem?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var liksom förinställda. Och katalogen var på de här rullfilmerna, och senare kom det på microfiche, så att de var inte på data. Vi hade ingen dator här, utan datorn fanns på Bibliotekstjänst. Sen sköttes kommunikationen då med de här banden som vi spelade in allting på.

Sofia Lindgren: Hur …?

Kerstin Gunnarsson: Så att reservationer till exempel fanns inte på det sättet, utan de måste vi kolla på gammalt sätt alltså, därför att …

Sofia Lindgren: Det fanns inte med i systemet, alltså?

Kerstin Gunnarsson: Det fanns inte med i systemet, nej.

Sofia Lindgren: Var det nånting som Bibliotekstjänst arbetade med för att få in eller?

Kerstin Gunnarsson: Jo, det gjorde de väl, de kom in så småningom. Men det hade man inte kommit särskilt långt med då när BUMS satte igång. I och med att vi man inte hade nån dator på plats på biblioteket. Det krävs det för att det ska kunna bli nånting.

Sofia Lindgren: Hur gick arbetet till i början då, när ni när ni hade klistrat in alla etiketter och sånt? Hur fortlöpte arbetet, hur upplevde du det? Förstod ni vad ni gjorde, eller kändes det som att det var rörigt?

Kerstin Gunnarsson: Nej, vi förstod vad vi gjorde. Det gjorde vi [skratt].

Sofia Lindgren: Men hur gick arbetet då? Var det några svårigheter i det, eller?

Kerstin Gunnarsson: Alltså, svårigheterna var nog tekniska, kan man säga. Vi hade ljuspennor som vi läste av etiketterna med. Och det kunde vara besvärligt, alltså det var inte

som nutida scannrar som man bara behöver ungefär vifta över etiketten med för att det gick in, utan man fick dra dem så här riktigt över de här svarta och vita strecken där. Och det kunde va knepigt ibland.

Sofia Lindgren: När man tittar i DIK-forum-pressen[1] till exempel och andra bibliotekarier som jag pratat med, de berättar om hur det är svårt med katalogen så att säga. För att posterna blev inlagt på lite olika sätt?

Kerstin Gunnarsson: Ja. Det kan det nog ha blivit, för att när Bibliotekstjänst startade BUMS så fick de lägga in en hel massa poster då för de fanns så att säga ingenstans. Och den arbetskraften man använde till det var väl inte alltid biblioteksutbildad, eller i varje fall inte utbildad i katalogisering så därför kunde det bli lite olika och fel på katalogposterna. Så att man genomförde senare ett stort rättningsprojekt, det fick man göra senare. Av katalogposter på Bibliotekstjänst.

Sofia Lindgren: Ja just det. När man fick se över alla.

Kerstin Gunnarsson: Ja, man fick se över alla.

Sofia Lindgren: När skedde det, ungefär? Var det långt senare, eller?

Kerstin Gunnarsson: Nej jag tror det väl var på 80-talet. Men det kan jag inte säga säkert. Men det höll på i flera år. Sånt tar tid.

Sofia Lindgren: Ja. Ni var bland de första biblioteken att använda BUMS.

Kerstin Gunnarsson: Ja.

Sofia Lindgren: Men det fanns bibliotek som hade gjort det tidigare. Var ni då i kontakt med dem gällande arbetet, ifall ni stötte på problem och så? Hade ni kontakt med varandra?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det hade vi i viss mån, kan jag tänka mig. Framför allt så vände vi oss till Bibliotekstjänst när vi hade problem. Sen hade de kontakt med de andra.

Sofia Lindgren: Bibliotekstjänst anordnade också såna här möten, användar…

Kerstin Gunnarsson: Ja, BUMS användarmöten, just det. Och det var rätt så intima tillställningar från början [skratt].

Sofia Lindgren: Hur kunde de se ut?

Kerstin Gunnarsson: Jo det var representanter från alla bibliotek som hade BUMS, som då samlades och Bibliotekstjänst som pratade om vilka fantastiska förbättringar som vi kunde vänta oss av systemet i framtiden [skratt].

Sofia Lindgren: Infann sig de förbättringarna också?

---

[1] DIK, eg., Dokumentation Information och kommunikation. Fackligt förbund som ger ut medlemstidning.

Kerstin Gunnarsson: Jo, så småningom, men kanske inte så snabbt som det var tänkt [skratt]. Ja, och sen pratade vi naturligtvis om gemensamma problem där och vi pratade med Bibliotekstjänst om det också. Så att …

Sofia Lindgren: Jag pratade med Göran Rosman tidigare idag, och han berättade om att de till slut började göra läromedel i princip. Hur BUMS skulle användas och hade undervisningstillfällen med personal.

Kerstin Gunnarsson: Ja.

Sofia Lindgren: Vad det nånting som ni också var med på? Eller var ni lite för tidiga, kanske?

Kerstin Gunnarsson: Nja. Det kommer jag inte direkt ihåg, faktiskt. Jo, men jag tror säkert att vi var med på nånting i starten då. Och sen hade de återkommande undervisningstillfällen när det blev förändringar i systemet, och sen särskilt när man gick över från BUMS till BOOK-IT och från BOOK-IT till BTJ2000 har man haft såna undervisningsdagar.

Sofia Lindgren: Skedde det mycket förändringar där i början, alltså jag tänker på under 70-, 80-tal. Så att det var många olika undervisningstillfällen?

Kerstin Gunnarsson: Nej, det kommer jag faktiskt inte heller ihåg [skratt]. Men allmänt så tycker jag nog att det fanns tillfällen till undervisning för att uppgradera sina kunskaper hela tiden … Sen kan de ta betalt för vad de gör också på Bibliotekstjänst [skratt]. Men möjligheterna fanns säkert, vi gick på en del utbildningar. Det är så att jag minns BUMS ganska väl, och nu har vi BTJ2000, eller BOOK-IT rättare sagt. Men jag minns BTJ2000 mycket dåligt, vad som skilde det från BUMS.

Sofia Lindgren: Hur länge användes systemet [BTJ2000]?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det användes väl till början av 2000-talet.

Sofia Lindgren: Och det kom till …?

Kerstin Gunnarsson: Jag vet inte, faktiskt.

Sofia Lindgren: Men BUMS, hur länge använde ni det?

Kerstin Gunnarsson: Nej, jag kan inte säga det heller, alltså, det är faktiskt sånt som har försvunnit ur minnet [skratt]. Jag vet inte om Bengt minns det.

Sofia Lindgren: Minns du några fler personer särskilt som var med, arbetade i det här projektet med BUMS?

Kerstin Gunnarsson: Menar du här, eller på Biblioteks…

Sofia Lindgren: Både och. I Staffanstorp här och vilka du minns från de andra biblioteken, som du kanske träffade på de här mötena till exempel?

Kerstin Gunnarsson: Nej, ja jag minns Gunilla Carlén och sen var det en dam från Göteborg också.

Sofia Lindgren: Gunnel Atterfelt?

Kerstin Gunnarsson: Gunnel Atterfelt. Ja, jag minns.

Sofia Lindgren: Gunilla Carlén berättade bland annat att hon fick vara med på nåt sånt här SAB-möte, tror jag det var, och pratade lite om hur datoriseringen hade gått till vid Södertälje stadsbibliotek. Har du gjort nåt liknande?

Kerstin Gunnarsson: Nej, inte i nåt sånt forum, det har jag inte gjort. Men däremot blev jag väl tillfrågad av en hel del bibliotek som funderade på att datorisera.

Sofia Lindgren: Kom de hit på studiebesök?

Kerstin Gunnarsson: Ja då, det fanns en hel del studiebesök också.

Sofia Lindgren: Fick du åka på studiebesök också?

Kerstin Gunnarsson: Ja det, det åkte vi nog på innan vi skulle gå över från BUMS till BTJ2000 och BJT2000 till BOOK-IT.

Sofia Lindgren: Men just med BUMS?

Kerstin Gunnarsson: Med BUMS? Nej, det fanns inte så mycket att titta på … Jag tror att Bengt Axelsson var och tittade på det, men jag var inte det. Fanns bara i Höganäs och en filial i Göteborg och Södertälje tror jag var mer samtidiga med oss.

Sofia Lindgren: Hur skulle du beskriva stämningen här på biblioteket när BUMS-systemet kom, så att säga? Vad var attityderna? Bland bibliotekarierna.

Kerstin Gunnarsson: Ja, vi var inte så många [skratt].

Sofia Lindgren: Hur många var ni?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var väl Bengt och jag och så var det någon till som inte jobbade heltid och sen filialen i Hjärup den sköttes då av en assistent, så där fanns ingen bibliotekarie. Men vi var nyfikna på det och tyckte det var intressant. Det får jag säga att det gjorde vi. Det var roligt och vara pionjär.

Sofia Lindgren: Var det mer en positiv känsla som var kvar? Än att det var svårt?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det är nog mer en positiv känsla som är kvar. Vad mig beträffar. Även om tycker att det verkar rena stenålder nu, jämfört med nutidens.

Sofia Lindgren: Det märks i tidskrifter då, som DIK-forum, att det finns en rädsla till att datorisera biblioteken kanske. Att det ska ta bort bibliotekariens roll lite grann och så. Men det var ingenting som ni diskuterade så där, eller?

Kerstin Gunnarsson: Nej, det var det inte. Det var inte alls så aktuellt då. Vad det tog bort… Det var katalogiseringen av böcker som inte var i sambindningen. Man…

Sofia Lindgren: Alltså att Bibliotekstjänst tog hand om …?

Kerstin Gunnarsson: Ja, alltså innan man hade kortkatalog, om det var en bok som inte hade varit i Sambindningen som det alltså inte fanns katalogkort till att få från Bibliotekstjänst, då katalogiserade man själv och skrev ut katalogkort och så. Och det gick inte längre när man hade fått BUMS eftersom katalogen framställdes på Bibliotekstjänst. Då fick man alltså skicka in titelbladskopior, och dylikt i stället. Och det gör vi fortfarande. Men större bibliotek katalogiserade även själva i BTJ2000, eller i BOOK-IT. Jag vet inte om det fanns möjlighet till det i BTJ2000 också. Men de har så att säga den kompetensen att de kan katalogisera, men när man sitter på ett sånt här litet bibliotek och det är så få böcker som man köper som inte finns katalogiserade redan i databasen så har man ingen vana längre utav katalogisering. Och dessutom har vi ett rätt så generöst tilltaget antal fria katalogiseringar, som ingår i kontraktet på BOOK-IT.

Sofia Lindgren: Jaha, i och med att man har BOOK-IT så får man …

Kerstin Gunnarsson: I och med att man har BOOK-IT så har man ett antal fria katalogiseringar. Och vi kommer aldrig upp till det antalet, inte på långt när. Så att vi behöver inte sitta och göra det själv, för att det är bara att skicka in. Sparar både tid och kraft för oss. Och det blir bättre. Sen kan man själv vilja ändra saker i katalogen, och komplettera. Det är en annan sak, för det kan vi göra i BOOK-IT. Men det var inte möjligt alls i BUMS.

Sofia Lindgren: Men hur kändes det för dig som ändå hade varit på katalogavdelningen där i Malmö och komma till Staffanstorp och sen så inte syssla alls med katalogisering längre?

Kerstin Gunnarsson: Nej, jag kan inte minnas att jag saknade det så där väldigt mycket. Nej.

Sofia Lindgren: Det kändes inte som att man släppte viss kontroll, så att säga?

Kerstin Gunnarsson: Det gör man i och för sig, men man får mycket annat i stället. Och som sagt var, jag hade sökt mig ifrån katalogiseringen.

Sofia Lindgren: Det var bara positivt?

Kerstin Gunnarsson: Ja [skratt].

Sofia Lindgren: När kom det terminaler till Staffanstorps bibliotek, så att ni fick använda, liksom arbeta direkt gentemot system?

Kerstin Gunnarsson: Ja, alltså det går i BOOK-IT. Alltså mellansteget var att vi hade en egen dator här. Det har vi inte numer, nu är det borta på kommunen. Men som sagt, jag minns BTJ2000 väldigt dåligt, så att den biten har jag suddat ut på nåt sätt [skratt].

Sofia Lindgren: När terminalerna och 80-talet kom intågande.

Kerstin Gunnarsson: Nej, jag kommer inte ihåg det så väl.

Sofia Lindgren: Men, du kanske minns hur användarna såg på det här microfiche och sen när de själva fick söka i terminaler, den skillnaden där? När man kunde söka i katalogen på ett annat sätt?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det är lättare att söka i terminalen, det är klart att det var ett väldigt vevande på den där filmen, fram och tillbaka. Även för oss. Det var ett väldigt vevande och fichen var också lite besvärliga så att användningen av katalogerna har ökat, när det gäller allmänheten, när man har kan söka i terminalerna. Sen är det ju det att datoranvändningen har ökat i hela samhället, så folk är vana vid det, väldigt många är vana vid det. Inte riktigt alla, men många är det.

Sofia Lindgren: Var folk mer tveksamma då, när det först kom, kanske?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det var det. Det var lite, inte besvärligt, men sen är det det här med att det finns människor som tycker det är besvärligt över huvud taget och leta i katalogen, oavsett vilken form den hade.

Sofia Lindgren: Mer att själva systemet är …

Kerstin Gunnarsson: Ja, mer att själva systemet, så att säga. Det var besvärligt i kortkatalogen också för en del.

Sofia Lindgren: Så det blir fortfarande att man är en bibliotekarie som är på plats som man kan fråga?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det är det. Och det behövs. För att det verkar inte va så enkelt alltid och hitta rätt sökbegrepp, för många människor. Man söker och man hittar inte det man vill hitta, fastän det finns där. Man tar gärna till för mycket ibland när man ska söka, att man skriver in för mycket [för många sökord i sökrutan]. Eller så kan man skriva in för lite också, nåt väldigt allmänt.

Sofia Lindgren: Med ämnesord?

Kerstin Gunnarsson: Allmänt ämnesord eller, ja det är klart låntagarna, de allra flesta söker inte med hänsyn till ämnesord, titel eller författare. Utan för att de kan bara skriva in vad de vet. Skriver man då geografi så får man alldeles förfärligt många träffar, och sen kanske man å andra sidan tar både författare och titel när det är efternamn och förnamn och så har man fått nånting fel och så blir det ingen träff.

Sofia Lindgren: Hur skulle du då beskriva den här rollen med bibliotek gentemot BTJ? Om man ska säga bibliotekarie jämte tekniker? Var det nånting som du tyckte var tydligt, att det fanns nån skillnad i hur man tänkte? Att biblioteket hade ett sätt att se på det, och sen så kanske BTJ hade en mer teknisk framtoning med BUMS?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det fanns båda kategorierna på BTJ. Nej, det är klart …

Sofia Lindgren: Men den sidan ni såg av BUMS …

Kerstin Gunnarsson: Just det. Teknikerna tyckte nog ofta att vi på biblioteken var besvärliga, tror jag [skratt], för att vi ställde mycket krav på det och så. Det var rätt så speciell verksamhet, egentligen. Det var det där problemet att man inte som i handeln säljer en vara, sen är de av med den. Vi får tillbaka dem [böckerna] igen. Och de ska liksom gå fram och tillbaka så där hela tiden, ut och in [skratt]. Där skilde sig biblioteksverksamheten från annan verksamhet som man datoriserade tror jag.

Sofia Lindgren: Ganska slutet system.

Kerstin Gunnarsson: Ja, just det. Men annars upplevde vi väl teknikerna som mycket tillmötesgående, de försökte verkligen. Även om de såg grubblande ut ibland när vi förklarade att vi skulle vilja ha det så och så. De jobbade på, ja, det tyckte de var bra. Det är klart, Bibliotekstjänst hade en monopolställning på många sätt på den tiden även när det gällde bokdistributionen och katalogisering. Och de hade det inom data också till en början, för det var ingen annan som inriktade sig på folkbibliotek. Däremot, ja de stora universitetsbiblioteken som var de som fanns då hade och har fortfarande andra system i allmänhet.

Sofia Lindgren: Hur minns du den diskussionen om att forskningsbiblioteken och folkbiblioteken gick separata vägar kring datoriseringen?

Kerstin Gunnarsson: Jag minns ingen diskussion alls om det egentligen. Vet inte om man pratade med varandra. Det skulle vara inom Sveriges Allmänna Biblioteksförening då, som man träffades och pratade om det.

Sofia Lindgren: Mer en fråga som kanske inte…

Kerstin Gunnarsson: Nej, den befann sig nog på en högre nivå, kan man säga.

Sofia Lindgren: Jag frågade tidigare om ni pratade om datorisering av bibliotek under utbildningen i Borås. Men hörde du talas nånting om datorisering i andra länder utav bibliotek eller nånting liknade, under den där tidiga perioden när du började arbeta på bibliotek till exempel?

Kerstin Gunnarsson: … Nja, det gjorde man nog så där, men jag kommer ihåg väldigt vagt. Men man gick igång i Danmark också, det pratade man nog om eftersom Danmark ligger så nära.

Sofia Lindgren: Hade man nåt utbyte med Danmark? Med tanke på närheten.

Kerstin Gunnarsson: Inte för vår del, det hade vi inte.

Sofia Lindgren: Med Malmö?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det är möjligt, det kan jag tänka mig att de hade.

Sofia Lindgren: Men när BUMS satte igång här på Staffanstorp – mer än att ni fick åka på studiebesök kanske för att se hur andra hade gjort – var det nåt annat material eller nånting som ni fick innan för att förstå hur det skulle gå till? Eller var det ganska mycket att det bara skedde?

Kerstin Gunnarsson: Jo, något material fick vi innan, som beskrev [systemet]. Det tror jag.

Sofia Lindgren: Och det var i form utav manualer då, eller?

Kerstin Gunnarsson: Ja, vi hade manualer.

Sofia Lindgren: Hur såg diskussionen ut om integritet, här vid Staffanstorps? Vid de andra biblioteken så verkar det som att det var ganska närvarande ändå den här frågan om integritet och registrering av personer och vilka böcker en person läser, och såna saker. Var det nånting som kom upp på tapeten här också?

Kerstin Gunnarsson: Nej, inte vad jag kan minnas, jag vet inte om det kom upp … politiskt men … jag kan inte minnas att vi diskuterade det särskilt mycket här. Det var ändå så pass otillgängligt de här uppgifterna, eftersom de registrerades på band och sen skickades in till Bibliotekstjänst. Det var ingenting som vi själva kunde se här, vilka som hade lånat vad.

Sofia Lindgren: Mer den idén om nån skulle ringa och fråga efter bok, och fråga vem som hade den, såna saker?

Kerstin Gunnarsson: Nej, såna saker har vi alltid vägrat att tala om.

Sofia Lindgren: Men det fanns …

Kerstin Gunnarsson: Nej, det var vi väl klara över från början. Det säger man inte.

Sofia Lindgren: Är det några andra områden i det här med datoriseringen som du tänker på som skulle kunna lyftas fram? Om det är någonting vi missat att gå in på här i intervjun, som kanske var centrala?

Kerstin Gunnarsson: Kanske inte vad det gäller BUMS, för det var ändå ett förhållandevis primitivt system, om man ser det bakåt. Så vad som hände med BUMS var att assistenterna slapp och hålla på med alla dessa kort som skulle plockas upp och ner och så vidare. Utan att man hade den här registreringen med ljuspennan, streckkodsetiketterna, i stället. Och det är klart vi bibliotekarier, vi slapp också sortera ner och upp katalogkort. Men jag tror att alltså den största förändringen kom först i cirkulationen. Klart att man inte behövde katalogisera själv heller och så, men det betydde inte så mycket för oss som inte gjorde det i så stor utsträckning. Jag vet faktiskt inte riktigt hur de stora biblioteken gjorde därför de katalogiserar själva nu. Hur det stod till då i början … Kraven kom också med i det här systemet.

Sofia Lindgren: Vad var det för krav?

Kerstin Gunnarsson: Alltså kraven på ej återlämnade böcker.

Sofia Lindgren: Du menar att man fick en större kontroll över samlingen?

Kerstin Gunnarsson: Nja, det vet jag inte men det var liksom datoriserat, eftersom att banden behandlades på BTJ så skrevs kraven ut där och sen fick vi hit dem och så kollade vi dem, om böckerna så att säga var tillbaka. Sen skickade man ut dem [kraven]. Så att

man behövde inte heller gå igenom kartoteket för att hitta dem som inte hade lämnat tillbaka böcker och sköta det på det sättet. Så att största skillnaden när det gällde BUMS var egentligen när det gällde assistenternas arbetsuppgifter. De arbetsuppgifter som de hade här i Staffanstorp, man kan ha det lite olika fördelat i olika bibliotek.

Sofia Lindgren: En kanske avslutande fråga här, med tanke på att du har varit just vid Staffanstorps bibliotek från 1975 och framåt. De här olika datasystemen som tagit vid efter varandra, vad skulle du säga är de största skillnaderna i hur de har genomförts? Du har sagt att BUMS är väldigt primitivt och så. Men har det blivit bättre tycker du över tid eller är det andra saker som dyker upp, som kanske …

Kerstin Gunnarsson: Nej, nej, det har blivit bättre, det har det. Det är helt klart. Sen om de första var mest underlättade för assistenter så har det senare liksom underlättat mycket mer för oss bibliotekarier. Det har att göra med Internet också, för Internet har kommit in i det hela, så att säga. Men just det där att katalogen finns tillgänglig så att man kan söka på olika ingångar direkt och direkt även när det gäller beståndet, om det är utlånat, hur länge och när och så vidare. Så man har alla uppgifter man behöver i datan. Förr så var det inte så lätt och egentligen veta nånting sånt, man visste att en bok var utlånad, men …

Sofia Lindgren: Man kunde inte säga när den skulle komma tillbaka.

Kerstin Gunnarsson: Nej, man kunde inte säga när den skulle komma tillbaka därför att man hade inte de transaktionsuppgifterna i datan på det sättet.

Sofia Lindgren: Men när ni väl kunde börja koppla upp bibliotek mot varandra, så att säga, för att se om ett annat bibliotek hade en viss bok inne.

Kerstin Gunnarsson: Ja visst.

Sofia Lindgren: Gick den kopplingen direkt då, det kan inte ha varit nån eftersläpning då från registreringen utav böckerna? Alltså…

Kerstin Gunnarsson: Nej.

Sofia Lindgren: Skedde det alltså samtidigt att så fort man kunde se att ”nej, boken är utlånad i Lund” då kunde man också se vilket datum som den skulle komma tillbaka, skedde det samtidigt?

Kerstin Gunnarsson: Ja. Det har att göra med att de här, nu är det Internet, tidigare hade vi så att säga uppringda förbindelser …

Sofia Lindgren: Ja precis, det är dem jag tänker på.

Kerstin Gunnarsson: De uppringda förbindelserna. Jo, men de var också aktuella, bara det att det var så att säga krångligare själva proceduren att få kontakt, men vi hade då uppringda förbindelser med vissa. Malmö stadsbibliotek till exempel.

Sofia Lindgren: Men det var just Malmö för att …?

Kerstin Gunnarsson: Ja, Malmö är vårt länsbibliotek. Och de har då som uppgift att serva de mindre biblioteken med böcker vi inte själva har. Och sen så hade vi också tillgång till LIBRIS, vi ringde upp och …

Sofia Lindgren: Det kunde ni göra?

Kerstin Gunnarsson: Ja.

Sofia Lindgren: Och då är det början av 80-talet?

Kerstin Gunnarsson: Ja, det är någon gång på 80-talet, ja. Men jag är inte säker om det var beståndsuppgifter från i början i LIBRIS, det är jag inte. Det tror jag inte fanns.

Sofia Lindgren: Mer att det fanns en post, så att säga?

Kerstin Gunnarsson: En post, ja.

Sofia Lindgren: När …

Kerstin Gunnarsson: Och då gick det inte att beställa direkt heller, utan det har kommit nu, med Internet.

Sofia Lindgren: Ja. Då var man tvungen att göra ett manuellt fjärrlån, eller?

Kerstin Gunnarsson: Ja, man fick göra det när man hade belagt alltså. Fick man skicka in en blankett.

Sofia Lindgren: Gjorde ni några såna här … sökningar i andra databaser när ni hade uppringning? Jag tänker att ni kunde söka i LIBRIS till exempel, men var det några andra databaser ni kom åt, såna som man hade på forskningsbiblioteken? Eller la man inte pengar på det på folkbiblioteken?

Kerstin Gunnarsson: Nej, det tror jag inte precis vi hade några såna här som forskningsbiblioteken, de var för dyra för oss. Och vi hade, vi hade Artikelsök, och vi hade de här andra, Mediearkivet och Pressdata och såna här.

Sofia Lindgren: När började de komma?

Kerstin Gunnarsson: Ja de började nog komma på, komma på slutet av 80-talet kan jag tänka mig. Men jag är inte alls säker! [skratt]. Ju längre tid det går ju mer luddigt blir det. Ja, det fanns Miljödatabas, man kunde ha Affärsdata.

Sofia Lindgren: Men det användes sig i alla fall biblioteken av då?

Kerstin Gunnarsson: Ja, vi gjorde det. Vi var rätt så entusiastiska till en början, det var alla databaser som man kunde ansluta sig till, men sen märkte man vilka som det fanns användning för, som det fanns efterfrågan på.

Sofia Lindgren: Ja, är det nåt mer som du vill tillägga?

Kerstin Gunnarsson: … Nej. [skratt]

Sofia Lindgren: Men då får jag tacka så hemskt mycket för intervjun.

Kerstin Gunnarsson: Ja, tack.